

458: Bidat'ın Beş Kısmı Var mıdır?

Musa Ebu Cafer

2 Ara, 2019

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuh.

Hocam, bazı kardeşler bid'at meselesinde İmam Nevevi'nin bid'atı 5'e ayırdığı gibi şüpheler getiriyorlar. Bu türden şüphelere nasıl cevap verebiliriz? Allah'a emanet olun.

CEVAP

Aleykum selam verahmatullahi veberekatuhu

Hamd alemlerin rabbi olan Allah'a, salat ve selam efendimiz Resulullah'a, ehli beytine ve ashabı kiramına olsun.

Öncelikle bid'atin ne olduğunu bilmemiz gerekmektedir.

Bid'atin lügat manası: Daha önce olmayıp sonradan ortaya çıkan yeni şey anlamındadır.

Şer'i manası: Allah'ü teala ve resulünün meşru kılmadığı şekilde ibadet etmek demektir.

Usulümüzde şöyle bir kaide vardır: **"İbadetler tevkifidir."** Yani Resulullah (*sallallahu aleyhi vesellem*) ibadet şekillerini nasıl göstermiş ve öğretmişse ibadetleri o şekilde yapmalı, harfiyyen uymalı, eksikliğe veya fazlalığa gitmemeliyiz. Mesela öğle namazının farzı mukim için dört rekattır. Eğer üç rekat veya beş rekat kılacak olursak namazımız geçerli olmaz.

Abdestte yüz, sünnet işlenince üç defa yıkanır. Eğer dört veya altı defa yıkayacak olursak sünnete muhalefet etmiş ve bid'ate düşmüş oluruz.

Amelin kabul edilmesi için iki şart vardır; Birincisi o amelin salih yani sünnete uygun olması. İkincisi ise ihlas üzere yapılması gerekmektedir.

Bazı alimlerimiz bid'atin tanımından yola çıkarak ve içtihad ederek bid'ati beş kısma ayırmışlardır. El İz İbni Abdüsselam (*rhm*) onlardan biridir. İmam Nevevi (*rhm*) bu taksimi desteklemiştir. Ve beyan etmiştir;

1. Vacip bid'at. Misali; Alimlerin inkarcılara karşı getirdikleri delilleri tasnif etmek gibi.

2. Mendup bid'at. Misali: İlim kitaplarının derlenmesi.

3. Mubah bid'at. Misali: Yemeklerde çeşitliliğe gitmek.

4. 5. Mekruh ve haram bid'at. İkisi bellidir. Demıştır.

İmam Nevevi'nin mekruh dediği bid'atin misalini mescitlerin süslenmesi, Kuranı kerimlerin süslenmesi, haram dediği bid'atin misalini Vahdeti vücud, Rafizilik, Haricilik, Mürcie, Kaderiyye ve Cebriyye fırkalarının ortaya çıkardıkları yanlış inançlarını örnek olarak verebiliriz.

İmam Nevevi gibi alimler bid'ati güzel bid'at, çirkin bid'at şeklinde görürken ve beş kısma ayırırken bid'atin dinimizde temeli olup olmama usulüne dayanarak yapmışlardır. Bununla beraber Ömer (r.a)'ın tek tek teravih namazı kılan müslümanları cemaat yapması, imamla beraber kıldırması ve "Ne güzel bid'at" demesi gibi delillere dayanırlar.

Örneğin bazı bölgelerde sabah namazı ve ikindi namazından sonra cemaat müsafaha yapar. Müsafaha yapmak dinimizde var olduğuna göre namazdan sonra bunu yapmada sakınca olmaz demişlerdir. Fakat muhakkik alimlerimiz, bid'atin her türüsüne kötü demişlerdir. Onların delilleride şu hadislerdir:

"Her bir bid'at, sapkınlıktır." (Müslim)

"Kim dinimizde olmayan şeyi ortaya çıkarırsa, o red edilir." (Buhari)

"Her sonradan (Din adına) ortaya çıkan şey (ibadet) bid'attir. Her bid'at, dalalettir. Her dalalet ise ateştedir." (Nesai)

Selef alimlerimiz şunu söylemişlerdir: **"Bid'at diriltildikçe, o oranda sünnet öldürülmüş olur."**

Bid'at kapısı açılırsa, her kişi hoşuna giden bir amel işler ve ona güzel bid'at ismini takar. Böylece din değişmiş ve sünnetin yerini bid'atler almış olur.

İmam Nevevi'nin getirdiği taksimata gelince her ne kadar bazı şeyler lügat yönünden bid'at sayılmış olsalarda mesela ilmi kitaplar telif etmek, sapkın gruplara reddiyeler vermek, bunlar ibadet değil, yapılmasında ecir olan salih amellerdir.

Ömer (r.a) sahabeyi teravihte tek imam altında toplaması bid'at değildir. Zaten Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem) teravih namazını üç gün boyunca ashabi ile beraber kılmıştı. Sonra vacip olur korkusuyla cemaati terketmişti. Ömer (r.a) döneminde cemaat ile beraber kılma vacip olma meselesi ortadan kalkınca tek tek teravih kılan ashabi tek imam altında

toplamiş ve uzun süredir işlenmediği için bir anda işlenince yeni bir amel gibi görününce ona ne güzel bid'at demiştir. Yani Ömer (r.a) olmayan bir ibadet türü ortaya çıkarmamış, çoktandır işlenmemiş bir ibadeti bir daha canlandırmıştır.

Hadisler güzel bid'at ve kötü bid'at diye bir ayırma gitmemiş, bütün bid'atlere sapkınlık demiştir. Ayrıca iyi bid'at ve kötü bid'atin ölçüsü yoktur. Bir alim bir bid'ate iyi derken başka alim ona kötü dediğini görebiliyoruz. O sebeple dinimizi olduğu gibi saf haliyle yaşamalı, sünnete harfiyyen uymalıyız. Allahu teala en doğrusunu bilendir.